

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ระเบียบวิธีวิจัย (Research Methodology)

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาสินค้าชุมชนไทลื้อ อำเภอคอยสะเกิดสู่มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน และท้องถิ่น (OTOP)” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Analysis Research) อาศัยการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งการสำรวจ การบรรยาย และการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (PAR) โดยการวิจัยครั้งนี้เริ่มจากการออกแบบสอบถาม สัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายคือกลุ่มผู้ผลิตสินค้าชุมชนไทลื้อในหมู่บ้านลวงเหนือ หมู่บ้านลวงใต้ หมู่บ้านโป่งกุ่ม และหมู่บ้านป่าคา เพื่อต้องการข้อมูลพื้นฐานของประชากรที่ต้องการศึกษา นอกจากนี้ยังศึกษาข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่ทำการวิจัยโดยอาศัยข้อมูลที่สืบค้นจากห้องสมุด website ข้อมูลในส่วนขององค์การบริหารส่วนตำบล ข้อมูลในส่วนของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอคอยสะเกิดและข้อมูลในส่วนของสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดเชียงใหม่เพิ่มเติม หลังจากนั้นทำการวิจัยแบบมีส่วนร่วมเพื่อประเมินการวิจัยร่วมกันระหว่างกลุ่มผู้ผลิตสินค้าชุมชนไทลื้อกับนักวิจัยและองค์กรในท้องถิ่น (ทำ Work shop) ทั้งนี้ได้มีการนำเอาเครื่องมือจากการทำ Work shop ไปใช้กับกลุ่มผู้ผลิตสินค้าชุมชนไทลื้อที่ทำการศึกษา หลังจากนั้นตามไปเก็บข้อมูล ประเมินผลการดำเนินงานวิจัยโดยดูได้จากเอกสารการดำเนินงานของกลุ่มหรือประเมินจากด้านกายภาพ (Physical) ของการผลิตและการพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนไทลื้อและประเมินจากสภาพแวดล้อมของกลุ่มผู้ผลิต เช่น สมาชิกกลุ่มและผู้ที่เกี่ยวข้อง

3.2 วิธีการเก็บข้อมูลและแหล่งข้อมูล

3.2.1 ประชากรศึกษาและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ กลุ่มผู้ผลิตสินค้าทั้งหมดในชุมชนไทลื้อ อำเภอคอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่ ทั้ง 4 หมู่ชุมชน คือ ชุมชนไทลื้อ

หมู่ที่ 4 บ้านลวงเหนือ ตำบลลวงเหนือ อำเภอคอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่

หมู่ที่ 4 บ้านป่าคา ตำบลเชิงคอย อำเภอคอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่

หมู่ที่ 8 บ้านลวงใต้ ตำบลเชิงคอย อำเภอคอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่

หมู่ที่ 4,7 บ้านโป่งกุ่ม ตำบลป่าเมียง อำเภอคอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่

โดยแยกกลุ่มผู้ผลิตออกได้ 4 ประเภท คือ

1. ผู้ผลิตอาหาร
2. ผู้ผลิตศิลปประดิษฐ์และเครื่องใช้
3. ผู้ผลิตสมุนไพร
4. ผู้ผลิตผ้าฝ้ายทอมือพื้นเมือง

3.2.2 ข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ข้อมูลปฐมภูมิ

ได้แก่การสืบค้นข้อมูลของกลุ่มผู้ผลิต โดยการจดบันทึก ประกอบกับวิธีการสังเกตการณ์และการสัมภาษณ์เจาะลึกจากกลุ่มผู้ผลิต โดยมีสมาชิกของกลุ่มเป็นผู้ร่วมกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (PAR) และให้ข้อมูลตลอดระยะเวลาของการดำเนินงาน (Participatory research)

2) ข้อมูลทุติยภูมิ

เป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลเบื้องต้นด้านการบริหารจัดการองค์การ ข้อมูลด้านการผลิตและการตลาด ข้อมูลด้านการบริหารการเงินและการจัดทำบัญชีของกลุ่มผู้ผลิต อาทิเช่น แหล่งผลิต เทคโนโลยีการผลิต วิธีการผลิต มาตรฐานผลิตภัณฑ์ แหล่งเงินทุน ปริมาณการซื้อ เป็นต้น ซึ่งจะได้จากแหล่งต่างๆ เช่น สำนักงานเกษตรจังหวัด สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาค สำนักงานมาตรฐานอุตสาหกรรม (มอก.) เป็นต้น โดยการศึกษาครั้งนี้จะเป็นการศึกษาแบบการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (PAR) ดังนั้น จึงมีส่วนราชการและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ถือว่าเป็นผู้ร่วมวิจัยในท้องถิ่นด้วยได้แก่

1. กลุ่มงานพัฒนาและส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร เป็นโครงสร้างใหม่ที่มีนักวิชาการเคหกิจการเกษตร ทำงานร่วมกับศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ซึ่งมีเกษตรกรเป็นประธานศูนย์
2. ส่วนส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชน สำนักส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน
3. กรมส่งเสริมสหกรณ์ มีกิจกรรมส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนนำร่องเกือบทุกจังหวัด ทำงานร่วมกับศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล
4. กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม มีโครงการยกระดับวิสาหกิจชุมชนและสินค้าภูมิปัญญาไทยสู่สากล

5. สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) มีแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของประเทศไทย (พ.ศ. 2545 - 2549) มียุทธศาสตร์ส่งเสริมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนซึ่งถือเป็นรากฐานสำคัญของเศรษฐกิจในภูมิภาคและท้องถิ่น โดยใช้องค์ความรู้และทรัพยากรท้องถิ่นเป็นเครื่องมือที่สำคัญ ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเหมาะสมและเทคโนโลยีพื้นฐานที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน

6. โครงการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์สุขภาพในชุมชน อย. สนับสนุนกระบวนการการผลิตที่ดี GHP/GMP การพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ด้านอาหาร สมุนไพร และเครื่องสำอาง

3) ชนิดของเครื่องมือ

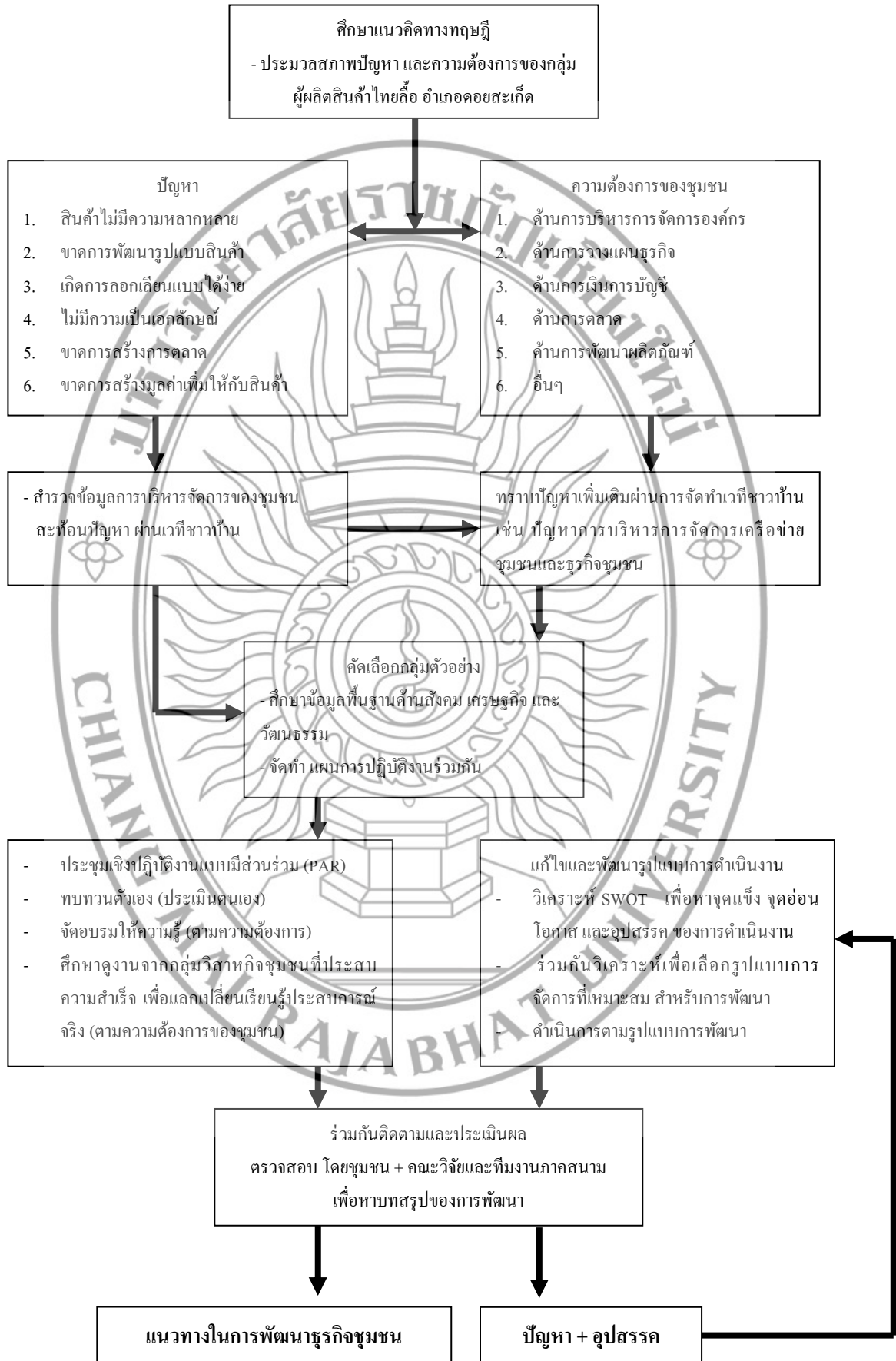
ใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสังเกต (Interview schedule) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีลักษณะคำถามซึ่งกำหนดคำตอบไว้ล่วงหน้าให้เลือกตอบ (Close ended questions) และคำตอบแบบให้เติมคำตอบ (open ended questions) โดยนักวิจัยจะเป็นผู้ทำการสัมภาษณ์และสังเกต เพื่อบันทึกข้อมูลที่ได้จากกลุ่มผู้ผลิตโดยแบ่งเนื้อหาของแบบสัมภาษณ์เป็น 3 ตอน

1. ข้อมูลลักษณะพื้นฐานทางด้านสังคมและเศรษฐกิจของกลุ่มผู้ผลิต
2. ข้อมูลสภาพทั่วไปด้านการบริการจัดการองค์การ ข้อมูลด้านการผลิต ข้อมูลด้านการตลาด และข้อมูลการจัดทำการเงินการบัญชีของกลุ่ม
3. ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาที่กลุ่มเผชิญอยู่ การแก้ไขปัญหา ความสำเร็จในการแก้ไขปัญหา รวมถึงสิ่งที่กลุ่มต้องการให้ช่วยเหลือ

นอกเหนือจากการสัมภาษณ์และสังเกตแล้วการที่จะได้ข้อมูลให้ครบถ้วนจำเป็นต้องเก็บข้อมูลโดยอาศัยวิธีการดังต่อไปนี้

1. การจัดเวทีชาวบ้าน เพื่อระดมความคิดเห็นและหาข้อตกลง
2. การจัดการประชุมกลุ่มย่อย เพื่อติดตามผลงานและประเมินผล
3. การสังเกตเป็นการสังเกตการทำงานในกระบวนการผลิตในขั้นตอนต่างๆ
4. การอบรม โดยให้ความรู้แก่แกนนำกลุ่มผู้ผลิต
5. การศึกษาดูงาน กลุ่มผู้ผลิตที่ประสบความสำเร็จ
6. การวางแผน การพัฒนาระบบการจัดการ เครือข่ายผู้ผลิต
7. แต่ละกลุ่มร่วมกันดำเนินการพัฒนาระบบการจัดการกลุ่มผู้ผลิต

3.3 กรอบของการวิจัย

3.4 แผนการวิจัย

กิจกรรม	ช่วง เวลา	สถานที่	ผู้ดำเนินการ	ตัวชี้วัด ความสำเร็จ	วิธีการ และ เครื่องมือ
1. ตำรวงข้อมูลพื้นฐาน และศักยภาพการ บริหารจัดการกลุ่ม ผู้ผลิตจากการสัมภาษณ์ และการสังเกต	มิ.ย. 2550		ทีมวิจัยกลาง ทีมวิจัย ท้องถิ่น นักศึกษา	ข้อมูลบริบท และศักยภาพ การบริหาร จัดการผู้ผลิต	แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต
2. จัดเวทีชาวบ้านเพื่อ ระดมความคิดเกี่ยวกับ สภาพปัญหาและความ ต้องการพัฒนาการ บริหารจัดการองค์กร	ก.ค. 2550		ทีมวิจัยกลาง ทีมวิจัย ท้องถิ่น นักศึกษา	- จำนวน ผู้เข้าร่วมประชุม - ประเภทของ คนเข้าร่วม ประชุม - สภาพปัญหา ของการบริหาร จัดการ - รายงานผลการ วิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยของการ บริหารจัดการ	- การจัดเวที ชาวบ้าน - วิเคราะห์สภาพ การบริหารจัดการ (SWOT) - แบบสังเกต - แบบสอบถาม
3. การศึกษา สังเกตการณ์บริหาร จัดการของกลุ่มผู้ผลิต	ส.ค. 2550		ทีมวิจัยกลาง ทีมวิจัย ท้องถิ่น นักศึกษา		- แบบสังเกต - แบบสอบถาม

กิจกรรม	ช่วง เวลา	สถานที่	ผู้ดำเนินการ	ตัวชี้วัด ความสำเร็จ	วิธีการ และ เครื่องมือ
4. จัดเวทีชาวบ้าน เพื่อให้กลุ่มทบทวน ตนเอง เกี่ยวกับความ ต้องการในการพัฒนา กระบวนการบริหาร จัดการ	ก.ย. 2550		ทีมวิจัยกลาง ทีมวิจัย ท้องถิ่น นักศึกษา	- แผนปฏิบัติการ การพัฒนา กระบวนการ บริหารจัดการ	ประชุมกลุ่ม

ปีที่ 1 ระยะที่ 2

กิจกรรม	ช่วง เวลา	สถานที่	ผู้ดำเนินการ	ตัวชี้วัด ความสำเร็จ	วิธีการ และเครื่องมือ
1. จัดประชุมกลุ่ม เพื่อให้กลุ่มทบทวน ตนเอง เกี่ยวกับ แผนการดำเนินงาน	ต.ค. 2550		ทีมวิจัยกลาง ทีมวิจัย ท้องถิ่น นักศึกษา	แผนปฏิบัติการ พัฒนาการ บริหารจัดการ	
2. ศึกษาดูงานกลุ่ม ผู้ผลิตที่ประสบ ความสำเร็จ	ต.ค. 2550		ทีมวิจัยกลาง กลุ่มผู้ผลิต	เรียนรู้ กระบวนการ ทำงานของกลุ่ม ผู้ผลิตที่ประสบ ความสำเร็จ	

ปีที่ 1 ระยะที่ 2 (ต่อ)

กิจกรรม	ช่วง เวลา	สถานที่	ผู้ดำเนินการ	ตัวชี้วัด ความสำเร็จ	วิธีการ และเครื่องมือ
3. นำผลการศึกษามา จัดเวทีประชุม แลกเปลี่ยนความรู้ จากการศึกษาเพื่อ ปรับปรุงและพัฒนา ผลิตภัณฑ์	เม.ย. 2551		ทีมวิจัยกลาง ทีมวิจัย ท้องถิ่น นักศึกษา	- ถ่ายทอดการ เรียนรู้จาก การศึกษาดูงาน ผู้กลุ่ม - นำผลจาก การศึกษาดูงาน มาพัฒนา ผลิตภัณฑ์ของ กลุ่ม - ได้ข้อสรุป ผลิตภัณฑ์และ รูปแบบที่ ต้องการพัฒนา	
4. จัดกิจกรรมการวิจัย เชิงปฏิบัติการในด้าน ต่างๆ ได้แก่ 1.การวิจัยเชิง ปฏิบัติการด้านการ 2.การวิจัยเชิง ปฏิบัติการด้าน การตลาด 3.การวิจัยเชิง ปฏิบัติการด้านการ พัฒนา ผลิตภัณฑ์สู่ สากล	ธ.ค. 2550 ม.ค. 2551		- วิทยากร ผู้เชี่ยวชาญ - ทีมวิจัย กลาง - ทีมวิจัย ท้องถิ่น - นักศึกษา	ผู้เข้ารับการ อบรมเชิง ปฏิบัติการ ทั้งหมด 7 กลุ่ม สามารถ นำไปใช้กับการ บริหารและการ จัดการผู้ผลิต ของตนเองได้ เช่น การเขียน แผนธุรกิจ	

				การวิเคราะห์ และการจัดการ ด้านการตลาด รวมถึงสามารถ พัฒนา ผลิตภัณฑ์ของ กลุ่มผู้มาตรฐาน ผลิตภัณฑ์ชุมชน	
5. พัฒนาระบบการ จัดการกลุ่มผู้ผลิต	ก.พ.- ม.ค. 2551		ทีมวิจัยกลาง ทีมวิจัย ท้องถิ่น นักศึกษา ตัวแทนกลุ่ม	ได้ตัวอย่าง รูปแบบการ พัฒนา กระบวนการ บริหารจัดการ จากกลุ่มผู้ผลิต ได้ข้อสรุปใน กระบวนการวิจั ยการผลิตสินค้า ที่พร้อมเข้าสู่ มาตรฐาน ผลิตภัณฑ์สากล	
6. ประเมินผล	ตลอด โครง การ		ทีมวิจัยกลาง	ได้ผลการ ประเมินทุกๆ โครงการย่อย	

3.5 ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยในครั้งนี้จะเป็นการศึกษาถึงแนวทางในการพัฒนาสินค้าชุมชนไทลื้อ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ให้ได้มาตรฐาน OTOP โดยผู้ผลิตทั้งหมดใน 4 หมู่บ้าน จัดประเภทได้ 4 ประเภท ที่จะทำการศึกษาและหาทางพัฒนาได้แก่

1. ผู้ผลิตอาหาร
2. ผู้ผลิตศิลปประดิษฐ์และเครื่องใช้
3. ผู้ผลิตสมุนไพร
4. ผู้ผลิตผ้าฝ้ายทอมือพื้นเมือง

การศึกษานี้จะทำการศึกษาศักยภาพพื้นฐานของชุมชนทั้ง 4 เพื่อที่จะได้นำไปหาแนวทางร่วมกันเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการธุรกิจให้ประสบความสำเร็จ อย่างเข้มแข็งและยั่งยืน การศึกษาจะอาศัยวิธีการแบบการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (PAR) เพื่อให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการพัฒนาตนเองอย่างแท้จริง การศึกษาจะใช้ระยะเวลาทั้งสิ้น 1 ปี (แบ่งเป็น 3 ระยะ) กล่าวคือ ระยะแรกจะใช้เวลาทั้งสิ้น 12 เดือน ในการศึกษาแนวทางในการพัฒนาสินค้าชุมชนสู่มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น OTOP

3.6 การวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณลักษณะ จัดประเภทข้อมูลวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในเชิงเหตุผล และสร้างเป็นข้อมูล เขียนเชิงพรรณนาตามประเด็นที่ศึกษาตามแนวคิดเชิงทฤษฎี